

WYROBY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO	NORMA BRANŻOWA	BN-75
	Odczynniki Azotan barowy	6191-53
		Zamiast BN-65/6191-53
		Grupa katalogowa X 51

1. WSTEP

Przedmiotem normy jest azotan barowy stosowany jako odczynnik chemiczny.

Azotan barowy ma:

- a) wzór chemiczny $Ba(NO_3)_2$,
- b) masę cząsteczkową 261,35.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Gatunki. W zależności od zawartości głównego składnika i zanieczyszczeń rozróżnia się dwa gatunki azotanu barowego oznaczone:
cz.d.a. - czysty do analizy,
cz. - czysty.

2.2. Przykład oznaczenia azotanu barowego czystego do analizy:

AZOTAN BAROWY cz.d.a. BN-75/6191-53

3. WYMAGANIA

3.1. Wygląd zewnętrzny. Azotan barowy powinien mieć postać bezbarwnych kryształów rozpuszczalnych w wodzie i prawie nierozpuszczalnych w alkoholu.

Zgłoszona przez Zjednoczenie Przemysłu Nieorganicznego
Ustanowiona przez Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Nieorganicznego
dnia 22 września 1975 r.
jako norma obowiązująca w zakresie produkcji i obrotu od dnia 1 kwietnia 1976 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 25/1975 poz. 92)

3.2. Wymagania chemiczne - wg tablicy.

Wymagania	Gatunki	
	cz.d.a.	cz.
a) Azotanu barowego $Ba(NO_3)_2$, %, co najmniej	99	99
b) Substancji nierozpuszczalnych w wodzie, %, najwyżej	0,01	0,02
c) Chlorków (Cl^-), %, najwyżej	0,002	0,005
d) Żelaza (Fe^{3+}), %, najwyżej	0,0005	0,001
e) Metali ciężkich strąconych siarkowodorem (Pb^{2+}), %, najwyżej	0,001	0,002
f) Wapnia i strontu ($Ca^{2+} + Sr^{2+}$), %, najwyżej	0,1	0,2
g) Sodu i potasu ($Na^+ + K^+$), %, najwyżej	0,05	0,1

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

Azotan barowy należy pakować, znakować, przechowywać i transportować zgodnie z PN-70/C-80001.

Rodzaj opakowania jednostkowego: słoiki szklane z nakrętką z tworzywa sztucznego z polietylenową lub inną chemicznie odporną uszczelką lub podkładką tekturową chronioną folią polietylenową lub z innego tworzywa sztucznego.

Masa opakowań netto: 250, 500 i 1000 g.

Rodzaj opakowania transportowego: skrzynki drewniane wg PN-72/D-79601, do których pakowane są słoiki szklane odpowiednio zabezpieczone tekturą falistą lub worki polietylenowe wg BN-70/6414-06 o zawartości masy netto 50 kg, umieszczone w workach papierowych czterowarstwowych wg PN-70/P-79005 o wymiarach i sposobie zamknięcia wg PN-68/0-79027. Za zgodą odbiorcy można stosować inne opakowania, jeżeli zabezpieczają one produkt co najmniej w takim stopniu jak poprzednio wymienione opakowania i mają wymiary zgodne z zasadami systemu wymiarowego opakowania wg PN-64/0-79021.

W przypadku stosowania paletyzacji jednostki ładunkowe należy formować na paletach o wymiarach 800 x 1200 mm. Ładunek na palecie powinien być zabezpieczony przed przesuwaniem się i deformacją.

5. BADANIA

5.1. Pobieranie próbek. Pobieranie próbek i przygotowanie średniej próbki laboratoryjnej należy wykonać zgodnie z wymaganiami PN-70/C-80047. Masa średniej próbki laboratoryjnej powinna wynosić co najmniej 400 g.

5.2. Opis badań

5.2.1. Oględziny zewnętrzne polegają na sprawdzeniu nieuzbrojonym okiem postaci, barwy oraz nieobecności zanieczyszczeń mechanicznych.

5.2.2. Oznaczanie zawartości azotanu barowego

5.2.2.1. Odczynniki i roztwory

- a) Azotan srebra cz.d.a., roztwór 0,1 N.
- b) Kwas siarkowy cz.d.a. (1,11).
- c) Kwas solny cz.d.a. (1,12) i (1,18).

5.2.2.2. Wykonanie oznaczania. Do około 0,5 g badanego azotanu barowego odważonego z dokładności do 0,0002 g dodać 1 cm³ kwasu solnego (1,18) i odparować do sucha.

Następnie ponownie dodać 1 cm³ kwasu solnego (1,18) i odparować do sucha, po czym rozpuścić w 100 cm³ wody. Roztwór zakwasić 1 cm³ kwasu solnego (1,12), ogrzać do wrzenia i dodać 2 cm³ kwasu siarkowego, wymieszać, odstawić do ostygnięcia i całkowitego opadnięcia osadu.

Osad odsączyć przez porcelanowy tygiel do sączenia A-1 lub twardej sączonek, przemyć do zaniku reakcji na jon chlorkowy (Cl⁻) (próbę z roztworem azotanu srebra) i wyprażyć w temperaturze 700°C do stałej masy.

Zawartość azotanu barowego (X) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X = \frac{M_1 \cdot 100 \cdot 1,1198}{M} = \frac{111,98 \cdot M_1}{M}$$

w którym:

- M_1 - masa wyprażonego osadu, g,
- 1,1198 - współczynnik przeliczeniowy masy siarczanu barowego na masę azotanu barowego.
- M - masa badanego azotanu barowego, g,

5.2.3. Oznaczanie zawartości substancji nierozpuszczalnych w wodzie. 25,00 g badanego azotanu barowego rozpuścić w 1 dm³ wody i dalej wykonać oznaczanie wg PN-54/C-04517. Badany azotan barowy odpowiada wymaganiom normy, jeżeli masa wysuszonej pozostałości nie przekroczy:

- dla odczynnika cz.d.a. - 2,5 mg,
- dla odczynnika cz. - 5,0 mg.

5.2.4. Oznaczanie zawartości chlorków (Cl⁻)

5.2.4.1. Odczynniki i roztwory - wg PN-68/C-04518 p. 2.3.

5.2.4.2. Wykonanie oznaczania. Rozpuścić w wodzie 4,00 g badanego azotanu barowego, przelać do kolby pomiarowej pojemności 100 cm³ i dopełnić objętość roztworu wodą do kreski. Roztwór przesączyć przez bezpopiołowy sącdek uprzednio przemyty 1-procentowym gorącym roztworem kwasu azotowego.

Pobrać 50 cm³ przesączu (2 g preparatu) i wykonać oznaczanie wg PN-68/C-04518 sposób A.

Opalescencja badanego roztworu nie powinna być intensywniejsza od opalescencji roztworu porównawczego przygotowanego równocześnie z roztworem badanym, zawierającego w takiej samej objętości takie same ilości odczynników oraz:

dla odczynnika cz.d.a. - 0,04 mg Cl⁻,

dla odczynnika cz. - 0,10 mg Cl⁻.

5.2.5. Oznaczanie zawartości żelaza (Fe³⁺)

5.2.5.1. Odczynniki i roztwory - wg PN-68/C-04521 p. 2.4.2.

5.2.5.2. Wykonanie oznaczania metodą wizualną. 4,00 g badanego azotanu barowego rozpuścić na gorąco w 30 cm³ wody, przesączyć do cylindra Nesslera pojemności 150 cm³, sącdek przemyć 20 cm³ wody, przesącz ostudzić, dodać 2 cm³ roztworu kwasu solnego, 5 cm³ roztworu kwasu askorbionowego, 5 cm³ roztworu 2,2'-dwupirydylu. pH roztworu doprowadzić do około 4 roztworem amoniaku wobec papierka uniwersalnego.

Porównanie intensywności zabarwienia przeprowadzić po 30 min. Zabarwienie badanego roztworu nie powinno być intensywniejsze od zabarwienia roztworu wzorcowego przygotowanego równocześnie z roztworem badanym, zawierającego w takiej samej objętości takie same ilości odczynników oraz:

dla odczynnika cz.d.a. - 0,02 mg Fe³⁺,

dla odczynnika cz. - 0,04 mg Fe³⁺.

5.2.5.3. Wykonanie oznaczania metodą fotokolorymetryczną (metoda arbitrażowa). Próbkę przygotować zgodnie z p. 5.2.5.2 i dalej oznaczanie wykonać wg PN-68/C-04521 p. 2.4.

5.2.6. Oznaczanie zawartości metali ciężkich strącanych siarkowodorem (Pb²⁺)

5.2.6.1. Odczynniki i roztwory - wg PN-68/C-04515.

5.2.6.2. Wykonanie oznaczania. 3,00 g badanego azotanu barowego rozpuścić w 40 cm³ wody. Dalej wykonać oznaczanie wg PN-68/C-04515 p. 2.5.1. Badany azotan barowy odpowiada wymaganiom normy, jeżeli powstaje po 10 min zabarwienie badanego roztworu nie będzie intensywniejsze od zabarwienia roztworu wzorcowego przygotowanego równocześnie z roztworem badanym i zawierającego w tej samej objętości te same ilości odczynników oraz:

dla odczynnika cz.d.a. - 0,03 mg Pb²⁺,
dla odczynnika cz. - 0,06 mg Pb²⁺.

5.2.7. Oznaczanie zawartości wapnia i strontu (Ca²⁺ + Sr²⁺). 1,00 g badanego azotanu barowego rozpuścić w 25 cm³ wody, roztwór przenieść do kolby pomiarowej pojemności 100 cm³, uzupełnić wodą do kreski i dokładnie wymieszać.

Dalej oznaczanie wykonać metodą płomieniowo-fotometryczną wg PN-68/C-04953 p. 2.6. Jako wynik podać sumę otrzymanych wyników zawartości wapnia i strontu w procentach.

5.2.8. Oznaczanie zawartości sodu i potasu (Na⁺ + K⁺). Oznaczanie wykonać metodą płomieniowo-fotometryczną wg PN-68/C-04953 p. 2.6. Do oznaczania użyć próbkę przygotowaną wg p. 5.2.7. Jako wynik podać sumę otrzymanych wyników zawartości sodu i potasu w procentach.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę - Zakłady Chemiczne "Tarnowskie Góry".

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-65/6191-53

- a) wprowadzono oznaczanie małych zawartości zanieczyszczeń,
- b) wprowadzono oznaczanie zawartości Ca + Sr oraz zawartości Na + K metodą płomieniowo-fotometryczną,
- c) zrezygnowano z normalizowania zawartości metali alkalicznych (w postaci siarczanów),
- d) wprowadzono oznaczanie żelaza metodą z 2,2'-dwupirydylem.

3. Normy związane

PN-68/C-04515 Analiza chemiczna. Oznaczanie małych zawartości metali ciężkich strącanych siarkowodorem

- PN-54/C-04517 Chemiczne badania i próby. Oznaczanie substancji nierozpuszczalnych w wodzie w produktach chemicznych
- PN-68/C-04518 Analiza chemiczna. Oznaczanie małych zawartości chlorków w bezbarwnych roztworach metodą turbidymetryczną
- PN-68/C-04521 Analiza chemiczna. Oznaczanie małych zawartości żelaza
- PN-68/C-04953 Analiza chemiczna. Płomieniowo - fotometryczna metoda oznaczania małych zawartości sodu, potasu, wapnia i strontu
- PN-70/C-80001 Odczynniki. Pakowanie, przechowywanie i transport
- PN-70/C-80047 Odczynniki. Wytyczne pobierania próbek i przygotowywanie średniej próbki laboratoryjnej
- PN-72/D-79601 Skrzynki i komplety skrzynkowe z tarcicy zbijane. Wspólne wymagania
- PN-64/O-79021 System wymiarowy opakowań
- PN-68/O-79027 Opakowania transportowe. Worki papierowe. Szeregi wymiarowe
- PN-70/P-79005 Opakowania transportowe. Worki papierowe
- EN-70/6414-06 Opakowanie transportowe z tworzyw sztucznych. Worki polietylenowe otwarte, płaskie, bez fałd bocznych zgrzewane

4. Zalecenia międzynarodowe

RWPG PC 427 - 73 Реактивы. Барий азотнокислый